

กระบวนการสื่อสารในการเลือกตั้งระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
กับประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร

นางสาวรุปรนรรต วัฒนารณณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการปกครอง

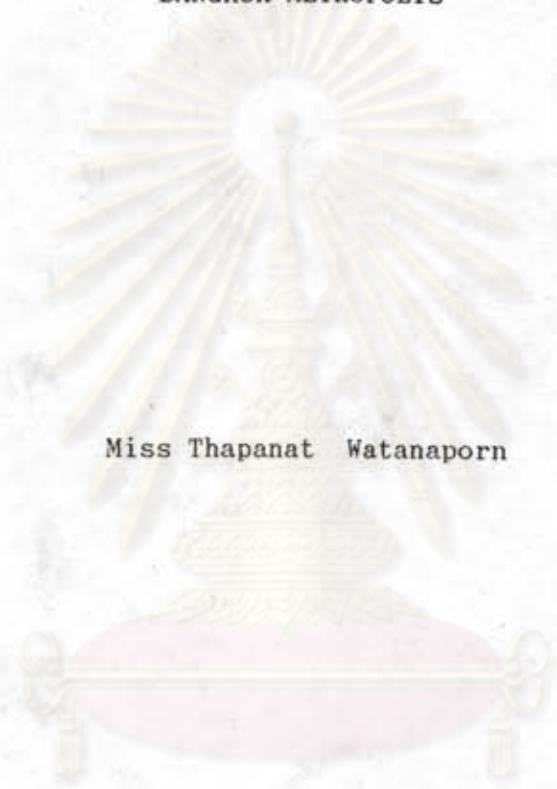
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-576-450-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ELECTORAL COMMUNICATION PROCESS BETWEEN
REPRESENTATIVES AND VOTERS IN THE 2nd CONSTITUENCY,
BANGKOK METROPOLIS

Miss Thapanat Watanaporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for The Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-576-450-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการสื่อสารในการเลือกตั้ง ระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับ ประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร

ELECTORAL COMMUNICATION PROCESS BETWEEN REPRESENTATIVES AND VOTERS IN THE 2nd CONSTITUENCY, BANGKOK METROPOLIS

โดย นางสาวรุปนเรศ วัฒนภรณ์
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ)

[Signature]
.....ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน)

[Signature]
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่วงแก้ว)

รูปนรต วัฒนภรณ์, กระบวนการสื่อสารในการเลือกตั้ง ระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร (ELECTORAL COMMUNICATION PROCESS BETWEEN REPRESENTATIVES AND VOTERS IN THE 2nd CONSTITUENCY, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน, 246 หน้า. ISBN 974-576-450-8

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะ เปรียบเทียบ การใช้การสื่อสารกับวิธีการหาเสียงอื่นๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า ส่วนไหนมีผลกระทบต่อผลการเลือกตั้งอย่างไร และหลังจากได้รับเลือกตั้งแล้วมีการสื่อสารกับประชาชนหรือไม่

ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร 1.เขตพระนคร 2.เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย 3.เขตปทุมวัน 4.เขตสัมพันธวงศ์ 5.เขตบางรัก, วิธีการศึกษามีการเก็บข้อมูล 3 ส่วน 1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร 2. ประเมินผลจากแบบสอบถาม 3. สัมภาษณ์ ส.ส. และผู้สนับสนุน ส.ส. การวิเคราะห์ข้อมูล 1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบร้อยละ 2. ใช้ค่าสถิติ Gamma

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบและวิธีการในการหาเสียง 1. มีการจัดทำเอกสาร 2 ช่วงคือ เอกสารจัดทำขึ้นก่อนการเลือกตั้ง และ เอกสารจัดทำขึ้นช่วงหลังการเลือกตั้งสิ้นสุดแล้ว 2. มีการจัดทำเอกสาร 3 ประเภทคือเอกสารที่มุ่งจัดทำขึ้นของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทศนททพรรคการเมือง เอกสารที่มุ่งจัดทำขึ้นของผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2 คน หรือพรรคการเมือง 2 พรรค และเอกสารจัดทำขึ้นเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน หรือเฉพาะพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง 3. มีลักษณะเด่นของการจัดทำเอกสาร 2 ลักษณะคือ นำเสนอลักษณะเด่นของแต่ละพรรคการเมือง และลักษณะเด่นของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล 1. ประเด็นที่ใช้ในการหาเสียงมากที่สุดคือ การกล่าวถึงนโยบายและการแก้ไขปัญหา 2. สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ประชาชนมีโอกาสรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง และเป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งน้อยที่สุด 3. สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ เป็นสื่อที่ประชาชนมีโอกาสรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง และเป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากที่สุด 4. วิธีการหาเสียงที่นิยมใช้มากที่สุดคือการ ใช้หนังสือเชิญชวน ใบปลิวและแผ่นพับ 5. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการติดต่อจากกลุ่มผู้นำพรรค ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สนับสนุน ส.ส. และผู้ช่วยหาเสียงอื่นๆ 6. ประชาชนมีการติดตามการทำงานของ ส.ส. น้อยที่สุด แต่ทราบว่า ส.ส. มีหน้าที่เป็นตัวแทนเป็นปากเสียง และรักษาผลประโยชน์ จะไม่เลือก ส.ส. อีกหากไม่เลื่อมตามหาเสียงไว้และ ส.ส. สร้างประโยชน์แก่ท้องถิ่นน้อยที่สุดด้วย

ผลจากการสัมภาษณ์ 1. ประเด็นที่ใช้ในการหาเสียงมากที่สุดคือ เรื่องของท้องที่ อุดมการณ์ นโยบายและผลงาน 2. สื่อบุคคล มีความสำคัญต่อการรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง และเป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง 3. วิธีการหาเสียงที่นิยมออกไปค้นหาเสียง พบปะบุคคลที่มีความสำคัญในพื้นที่ 4. มีการจัดสร้างสาธารณะประโยชน์ ตามที่มการร้องเรียนหรือร้องขอ 5. การติดตามการทำงานของ ส.ส. และการติดต่อกลับมา ทำให้ตรงทางตรง เช่น มาพบที่บ้านหรือใช้โทรศัพท์ เป็นต้น และทางอ้อม เช่น ผ่านสมาชิกชุมชน เป็นต้น

สรุปผลการวิจัยพบว่า ผลจากการหาวิจัยทั้งส่วนที่สนับสนุน และส่วนที่คัดค้านกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้ง ในส่วนของสมมติฐานที่ 1 และสมมติฐานที่ 2

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

THAPANAT WATANAPORN : ELECTORAL COMMUNICATION PROCESS BETWEEN REPRESENTATIVES AND VOTERS IN THE 2nd CONSTITUENCY, BANGKOK METROPOLIS.
THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. KANOK WONG-TRANGAN, Ph.D.246 pp.

The objectives of this research are twofold: first, to compare the effect of various communication tools during the election, and, secondly, to ascertain whether there was any communication between representatives and voters after the election.

The sample group were the voters in the 2nd constituency of Bangkok Metropolis: 1/ Phanakorn, 2/ Pomprabsatruphai, 3/ Phatumwan, 4/ Samphantawong, 5/ Bangrak. Three sources were used: documents, questionnaires and interviews. The data were analysed in percentage and in "gamma", statistical values.

The results of the documentary study were: 1/ Documents were published both before and after the election; 2/ Three types of documents were found, namely, general documents published by each and every candidate or party; documents published by two candidates or parties; and specific documents published by an individual candidate or party; 3/ The documents highlighted their party or candidate.

The results of the questionnaire were: 1/ Policy reiteration and problem solving promises were the most commonly used campaign method; 2/ Personnel media was the least effective campaign method 3/ Mass media and other media were the most effective campaign method 4/ The most common campaign method was the use of propaganda and leaflets; 5/ After the election, most voters never received any communication from party leaders, candidates, representatives or their support groups 6/ Voters rarely checked up on the work of their representatives; however, they knew that the representatives were their agents charged with the protection of their interests, promises or did not work for the benefit of their community.

The results of the interview were: 1/ The most common propaganda issues were the community, ideology, policy or the resulting benefit of the party's or candidate's work; 2/ Personnel media was an important and effective expendent; 3/ Meeting important persons and visiting members of the constituency were important parts of the campaign; 4/ Building public utilities as requested by the voters is also an important part of the campaign; 5/ Voters contacted their representatives directly by phone or by calling on them at home, or indirectly through community leaders.

The results of the research both support and contradict the first and second hypotheses set by the researcher.

ภาควิชา การปกครอง

สาขาวิชา การปกครอง

ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

เกิดความรู้สึกยากที่จะสามารถบรรยายได้ เมื่อข้าพเจ้าได้ เขียนวิทยานิพนธ์ลุล่วงมาจนกระทั่งถึงขณะนี้ ความรู้สึกเบื่อ เหนื่อย และท้อที่เคยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง กลับกลายมาเป็นความรู้สึกที่ตื่นตัน ภูมิใจ และดีใจ ซึ่งการที่ข้าพเจ้าสามารถก้าวมาถึงจุดนี้ และเกิดความรู้สึกดังกล่าวได้ก็เพราะความเมตตา ความกรุณา ความรัก และความปรารถนาดีของผู้มีพระคุณทุกๆ ท่านที่อยู่รอบข้างและเคียงข้างข้าพเจ้า ได้คอยให้คำแนะนำ คำชี้แจง คำท้วงติง แนวทางในการแก้ไข ปัญหา และข้อผิดพลาดต่างๆ และที่สำคัญที่สุดคือให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่ได้กล่าวนามของท่านเหล่านั้น แต่ทุกๆ สิ่งจะจารึกอยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้าตลอดไป ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณทุกๆ ท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

รพบรรต วัฒนภรณ์

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

ฉ.

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๑
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	- ความสำคัญและปัญหา.....	1
	- แนวความคิดที่จะนำมาศึกษาวิจัย.....	16
	- ผลงานวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องการสื่อสารกับการเมือง.....	23
	- เหตุผลในการศึกษา.....	26
	- วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	27
	- สมมุติฐานในการศึกษา.....	28
	- ระเบียบวิธีในการวิจัย.....	28
	- การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	28
	- การกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	33
	- สเกลและระดับของการวัด.....	34
	- การทดสอบและปรับปรุงเครื่องมือ.....	35
	- การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
	- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
	- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	46
	- ลำดับการเสนอเรื่อง.....	46

	ช. หน้า
2 รูปแบบ และวิธีการในการหาเสียง.....	49
- เปรียบเทียบรูปแบบและช่วงเวลาในการจัดทำ.....	50
- สื่อเอกสารก่อนการเลือกตั้ง.....	53
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นพับ.....	53
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นพับขนาดเล็ก.....	54
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นพับขนาดกลาง.....	55
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นพับขนาดใหญ่.....	58
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นปลิว (ใบปลิว).....	58
- สื่อเอกสารชนิดจดหมาย.....	59
- สื่อเอกสารชนิดการลงโฆษณาทางหน้าหนังสือพิมพ์.....	59
- สื่อเอกสารชนิดสติ๊กเกอร์.....	59
- สื่อเอกสารชนิดหนังสือแนวนโยบายของพรรค.....	61
- สื่อเอกสารชนิดหนังสือสรุปผลงาน.....	61
- สื่อเอกสารชนิดวารสาร หนังสือทั่วไปของพรรค.....	62
- สื่อเอกสารหลังการเลือกตั้ง.....	63
- สื่อเอกสารชนิดปฏิทินพก.....	63
- สื่อเอกสารชนิดบัตรอวยพรวันปีใหม่.....	64
- เปรียบเทียบเนื้อหาของเอกสาร.....	64
- เอกสารที่พรรคการเมือง 2 พรรค จัดทำเหมือนกัน.....	64
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นพับขนาดเล็ก.....	65
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นพับขนาดกลาง.....	69
- สื่อเอกสารชนิดสติ๊กเกอร์.....	70
- เอกสารที่พรรคการเมือง 2 พรรค จัดทำเหมือนกัน.....	71
- สื่อเอกสารชนิดแผ่นพับ.....	71
- สรุป.....	73

	ช. หน้า
3	ระเบียบวิธีการวิจัย..... 75
	- วิเคราะห์ข้อมูลแบบร้อยละ..... 75
	- สาร..... 75
	- สื่อหรือช่องทาง..... 79
	- การรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง..... 80
	- วิธีการหาเสียงในการเลือกตั้ง..... 87
	- การได้รับการติดต่อจากบุคคลกลุ่มต่างๆ 92
	- ผลกระทบ..... 101
	- การป้อนกลับ..... 106
	- การรับทราบหน้าของ ส.ส..... 107
	- วิธีปฏิบัติเมื่อ ส.ส. ไม่ได้ปฏิบัติตามที่หาเสียงไว้ หลังจากที่ได้ รับเลือกตั้ง..... 111
	- ประโยชน์ที่ ส.ส. หรือพรรคการเมืองสร้างให้แก่ท้องถิ่น..... 115
	- การติดตามการทำงานของ ส.ส. ,การติดต่อกลับมาของ ส.ส. สู่ประชาชน..... 118
	- วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ Gamma..... 132
	- สรุป..... 143
4	บทสัมภาษณ์..... 147
	- สาร..... 147
	- สื่อหรือช่องทาง - ผลกระทบ..... 155
	- การได้รับการติดต่อจากสื่อบุคคลต่างๆ 164
	- การป้อนกลับ..... 177
	- ประโยชน์ที่ ส.ส. หรือพรรคการเมืองสร้างให้แก่ท้องถิ่น..... 178
	- การติดตามการทำงานของ ส.ส. - การติดต่อกลับมาของ ส.ส ... 187
	- สรุป..... 196

	๗.
	หน้า
5	
สรุปผล และการเสนอแนะ.....	202
- สรุปประเด็นการศึกษา.....	202
- สรุปผลการศึกษา.....	212
- ข้อเสนอแนะ.....	213
- ขอบทพร้อมๆในการท้าววิจัย.....	214
บรรณานุกรม.....	215
ภาคผนวก.....	212
- เปรียบเทียบขนาดของเอกสารต่างๆ.....	222
- แบบสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สนับสนุน ส.ส. (ทิวคณะแนน).....	224
- แบบสอบถาม.....	225
ประวัติผู้เขียน.....	234

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	เปรียบเทียบรูปแบบ และช่วงเวลาในการจัดทำ..... 51
2.2	เปรียบเทียบเนื้อหา.....
2.2.1	แผ่นพับขนาดเล็ก..... 65
2.2.2	แผ่นพับขนาดกลาง..... 69
2.2.3	สติ๊กเกอร์..... 70
2.2.4	แผ่นพับ..... 71
3.1	ประเด็นที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองใช้ในการหาเสียง..... 77
3.2	การรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง จากสื่อบุคคล..... 81
3.3	การรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง จากสื่อมวลชน และสื่ออื่นๆ..... 84
3.4	วิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมือง..... 87
3.5	การได้รับการติดต่อจากกลุ่มผู้นำพรรค..... 93
3.6	การได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง..... 95
3.7	การได้รับการติดต่อจากผู้สนับสนุน ส.ส. (หัวคะแนน)..... 97
3.8	การได้รับการติดต่อจากผู้ช่วยหาเสียงอื่นๆ (นิสิต นักศึกษา กลุ่มคนที่รับจ้างหาเสียง ฯลฯ)..... 99
3.9	แหล่งข่าวสารที่ทำให้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง จากสื่อบุคคล..... 102
3.10	แหล่งข่าวสารที่ทำให้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง จากสื่อมวลชน และสื่ออื่นๆ..... 104
3.11	หน้าที่ของ ส.ส. 108
3.12	วิธีปฏิบัติเมื่อ ส.ส. ไม่ได้ปฏิบัติตามที่หาเสียงไว้ หลังจากที่ได้รับเลือกตั้ง..... 112
3.13	ประโยชน์ที่ ส.ส. หรือพรรคการเมือง สร้างให้แก่ท้องถิ่น..... 116
3.14	การติดตามการทำงานของ ส.ส. 119

ตารางที่

3.15	ความดีในการติดตามการทำงานของ ส.ส. ในเขต.....	122
3.16	การติดต่อกลับมาของ ส.ส. ภายหลังจากได้รับเลือกตั้งไปแล้ว.....	125
3.17	ความดีในการติดต่อกลับมาของ ส.ส.	129
3.18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับประโยชน์ที่ ส.ส. หรือพรรคการเมืองสร้างให้แก่ท้องถิ่น.....	132
3.19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความดีในการติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับ ประโยชน์ที่ ส.ส. หรือพรรคการเมืองสร้างให้แก่ท้องถิ่น.....	133
3.20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับการติดตามการ ทำงานของ ส.ส.	135
3.21	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความดีในการติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับการ ติดตามการทำงานของ ส.ส.	136
3.22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความดีในการติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับการ ติดต่อกลับมาของ ส.ส.	137
3.23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับความดีในการ ติดตามการทำงานของ ส.ส.	139
3.24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความดีในการติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับความ ดีในการติดตามการทำงานของ ส.ส.	140
3.25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกลับมาของ ส.ส. กับความดีในการ ติดต่อกลับมาของ ส.ส.	142